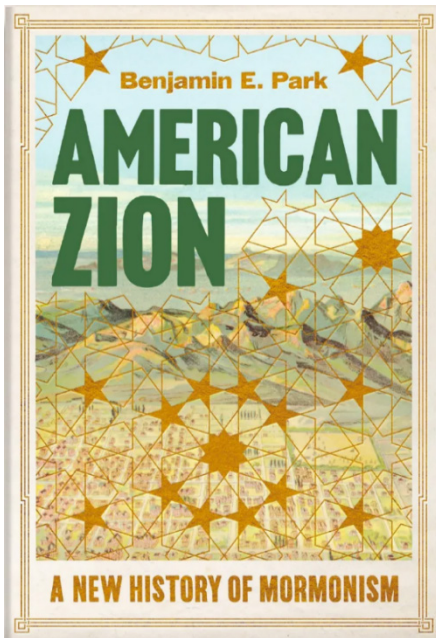

CSÜRÖS András¹

**Park, Benjamin E.: *American Zion. A New History of Mormonism.*
Liveright Publishing Corporation, New York,
New York City, USA, 2024²**

Figyelmemet az American Society of Church History Assciaton keltette fel, amely nemrégiben a hónap könyvének választotta Benjamin E. Park legújabb munkáját. Korábban az amerikai függetlenségi háborút követő nacionalizmusról, majd a mormon történelem egyik epizódjáról, a Nauvoo Királyságról írt könyvet. A magyar olvasók számára nem annyira elsődleges kutatási terület a mormonok története. A 742 végjegyzettel, levéltári kutatásokkal gazdag irodalom az *Újvilág* 19–20. századi történelmének egy sajtóságos részét mutatja be.

A történet Joseph Smith állítólagos látomásától vezet el Mitt Romney aktív utahi mormon 2012-es amerikai elnökjelölti kampányáig.

A Cambridge-ben doktorált Benjamin E. Park maga is tagja az Utolsó Napi Szentek Jézus Krisztus Egyházának, és nem is rejtja véka alá szimpátiáját,

¹ Adjunktus, Károli Gáspár Református Egyetem, Pedagógiai Kar; email: csurosandras@gmail.com

² A recenzió a Tempus Közalapítvány Állami Eötvös Ösztöndíja támogatásával született. <https://www.amazon.com/American-Zion-New-History-Mormonism/dp/1631498657>

hiszen nemcsak egyházának, hanem egyben saját őseinek történetéről van szó. Az elején historiográfiai áttekintést nyújt, amiben rögtön kiderül, hogy vannak bizonyos zavaró tényezők a hiteles történetírás kapcsán, melyeknek gyökerei a mormon teológiában keresendők. A mormonok ugyanis a folyamatos kinyilatkoztatásban hisznek, elnökük próféta és Isten kijelentésének tolmácsa. A mormon egyház történelme számukra a szentek története. Így a hibák tárgyalását vagy a kritikus hangok megszólalását jobban elkerülik, mint a protestáns vagy akár katolikus egyháztörténeteszek.

Bár ilyen munkánál érdemes alaposabban megvizsgálni a legkritikusabb kérdéseket. Hogyan interpretálja Joseph Smith történetének többféle változatban fennmaradt látomásait, életrajzának ellentmondásait és többnejűségét? Hogyan tudja bemutatni a Mountain Meadows-i gyilkosságokat, ahol fehér zászlós civileket mészároltak le? Hogyan interpretálja azt, hogy a legnagyobb mormon egyház a feketéket csak az 1970-es évektől engedte pappá szentelni?

Bár mindegyikről olvashatunk a könyvben, de véleményem szerint Benjamin E. Park nem tud kiszakadni a mormon történelmi doktrínából. Ahol 21. századi szempontból bőven állást lehetne foglalni, ott is megmarad a leíró jellegnél. Például nem említi Joseph Smith látomásaival kapcsolatban, hogy a látomások idővel a történetmesélésben megváltoztak. Részletesen bemutatja, hogy miként jutott el az egyház oda, hogy 1978-tól megengedi, hogy feketéket is felszenteljenek – ezzel kapcsolatban 2024-ben már nem elégséges csupán tényként rögzíteni a jelenséget; tudományos igényű tárgyalása kritikai állásfoglalást is megkíván. Mindeközben alaposan dokumentálva kitér a mai Amerika aktuálisabb konfliktusterületeire, mint az LMBTQ-kérdésére (amiben a mormonok rendkívül konzervatív álláspontot foglalnak el), a MAGA-problematikára (a mormonok 72%-a szavazott Trumpra 2016-ban) és a női egyenjogúsításra is – hiszen papok és legfontosabb tisztséget viselők csak férfiak lehetnek.

Az *American Zion* nem egy bevezető könyv ahhoz, hogy megértsük a mormonizmust. Annak lehet érdekesítő, aki ismeri a történelmüket, esetleg követi a Mormon Research Ministry egészen üdítő és alapos munkáját. Benjamin E. Park alapos munkát végzett, ami ugyan nem kerül meg a nehezebb témákat, de azokat leíróan tárgyalja, és nem enged teret az élesebb kritikáknak – pedig lenne helye a mormonok teológiája, kijelentéstörténete, egész történelme kapcsán.